

Nota

Boortmeerbeek Wespelaarsebaan-Genninckstraat

Programma van maatregelen

Bart Vanmontfort

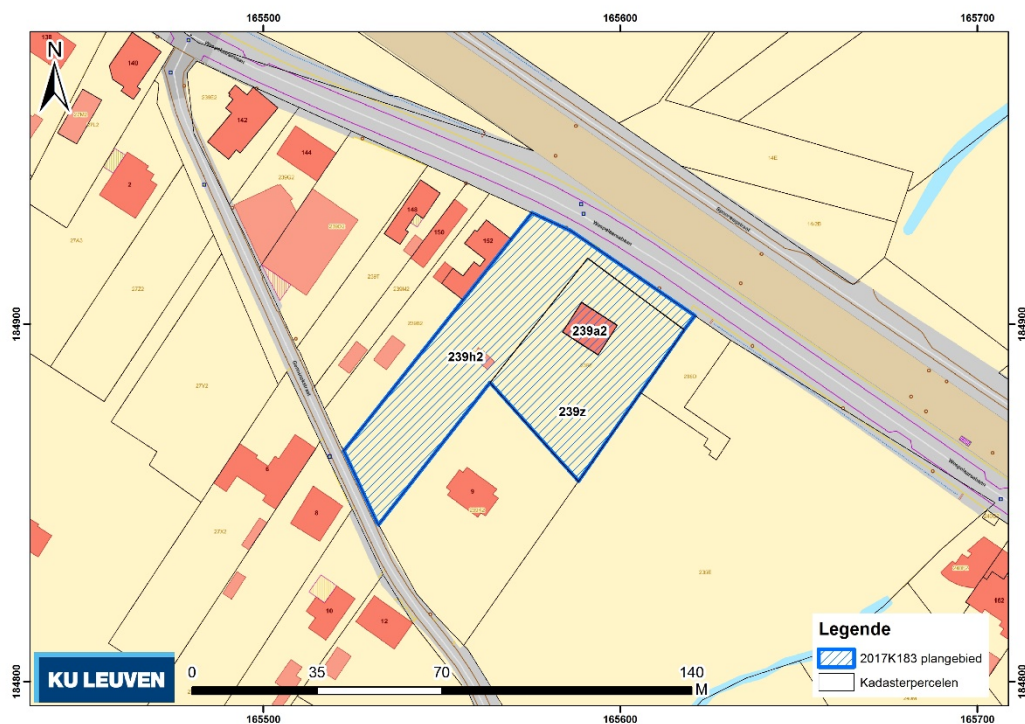
2018

Inhoud

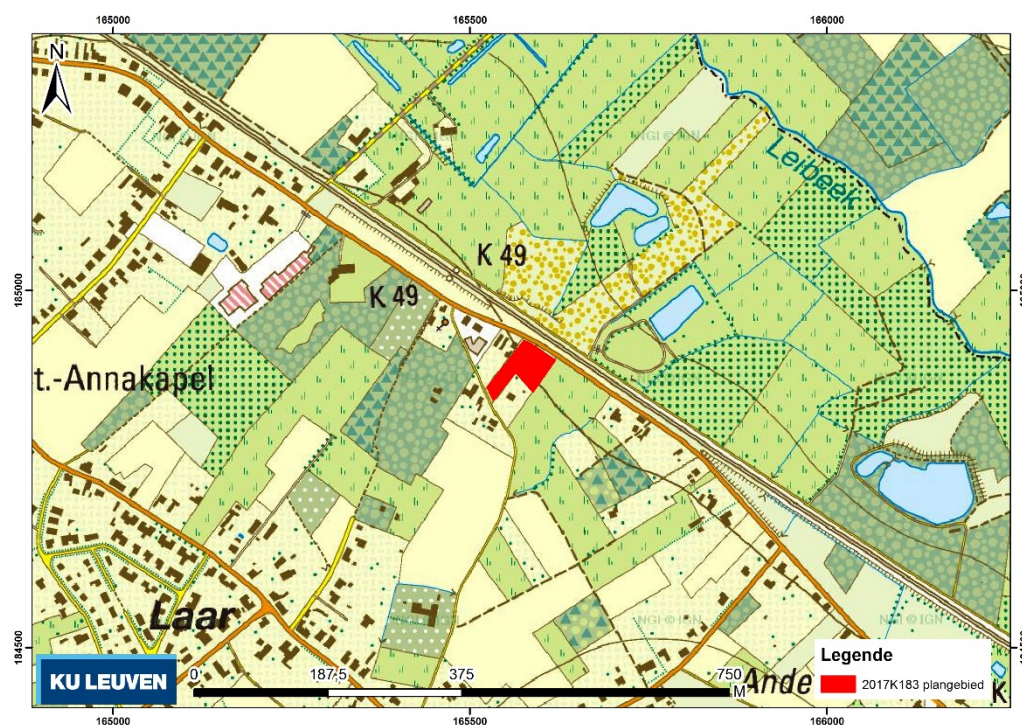
1	Administratieve gegevens	5
2	Advies op basis van het reeds uitgevoerde archeologisch vooronderzoek	7
3	Fasering van de verkaveling.....	8
4	Vraagstelling en onderzoeksdoelen	9
5	De onderzoeksstrategie, methode en technieken	10
6	Personeelsvereisten	10
7	Risicofactoren	11
8	Tijd- en kostenraming.....	11
9	Bewaring en deponering van het archeologisch ensemble	12

1 Administratieve gegevens

- Proefsleuven- en proefputtenonderzoek
 - Projectcode 2017K183
 - Betrokken actoren:
 - Bart Vanmontfort, veldwerkleider en aardkundige
 - Johan Claeys, assistent-archeoloog
- Locatie: Boortmeerbeek Wespelaarsebaan
- Lambert coördinaten (Lambert 72 projectie, bounding box):
 - punt 1: x=165522,5/y=184843,9
 - punt 2: x=165620,8/y=184931,2
- Kadaster: Gemeente Boortmeerbeek, Afd. 1, Sectie B, nrs 239h2, 239z, 239a2 (Figuur 1)
- Oppervlakte terrein: c. 3690 m²
- Inplanting van het plangebied op de topografische kaart: zie Figuur 2.

Figuur 1. Inplanting van het plangebied op de kadasterpercelen zoals opgenomen in het GRB (© AGIV).

Figuur 2. Inplanting van het plangebied op de topografische kaart van België, schaal 1:10.000 (© NGI).

Figuur 3. Inplanting van het plangebied op de middenschalige orthofoto's, winteropnamen 2008-2011 (© AGIV).

2 Advies op basis van het reeds uitgevoerde archeologisch vooronderzoek

Het plangebied omvat drie percelen met een gezamenlijke oppervlakte van 3690 m², die zullen worden verkaveld. Aangezien de totale oppervlakte van het plangebied groter is dan 3000 m², werd een archeologienota opgemaakt en toegevoegd aan de verkavelingsvergunning. De bureaustudie van die archeologienota toonde de noodzaak aan voor een verdere archeologische prospectie met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven. Het proefsleuvenonderzoek had tot doel om de aan- of afwezigheid van archeologische sites binnen de grenzen van het plangebied vast te stellen, en te bepalen in hoeverre eventueel aanwezige archeologische sporen een verder onderzoek door middel van een definitieve opgraving vereisen.

Er werden drie proefsleuven van 2 m breed aangelegd, aangevuld met enkele kijkvensters, zodat in totaal 13,3% van het plangebied werd onderzocht. Tijdens het terreinwerk werden in totaal 127 sporen en 25 vondsten geregistreerd. Daarbij kan het plangebied in ruwweg twee delen worden onderverdeeld. In het westelijke deel van het plangebied werden enkel sporen en vondsten aangetroffen die het restant zijn van (sub)recente activiteiten, in het bijzonder de aanleg van draineringsbuizen, de aanplant en ten slotte het verwijderen van een boomgaard. In het oostelijk deel van het plangebied, daarentegen, werd een sporencluster aangetroffen die op basis van de geassocieerde vondsten gedateerd kan worden in de ijzertijd of Romeinse tijd. De bewaring van de sporen is matig tot goed en een verder onderzoek door middel van een definitieve opgraving dringt zich dan ook op voor dit oostelijke deel van het terrein (Figuur 4).

Figuur 4. Situering van de op te graven, oostelijke zone op de meest recente orthofoto (© GDI-Vlaanderen).

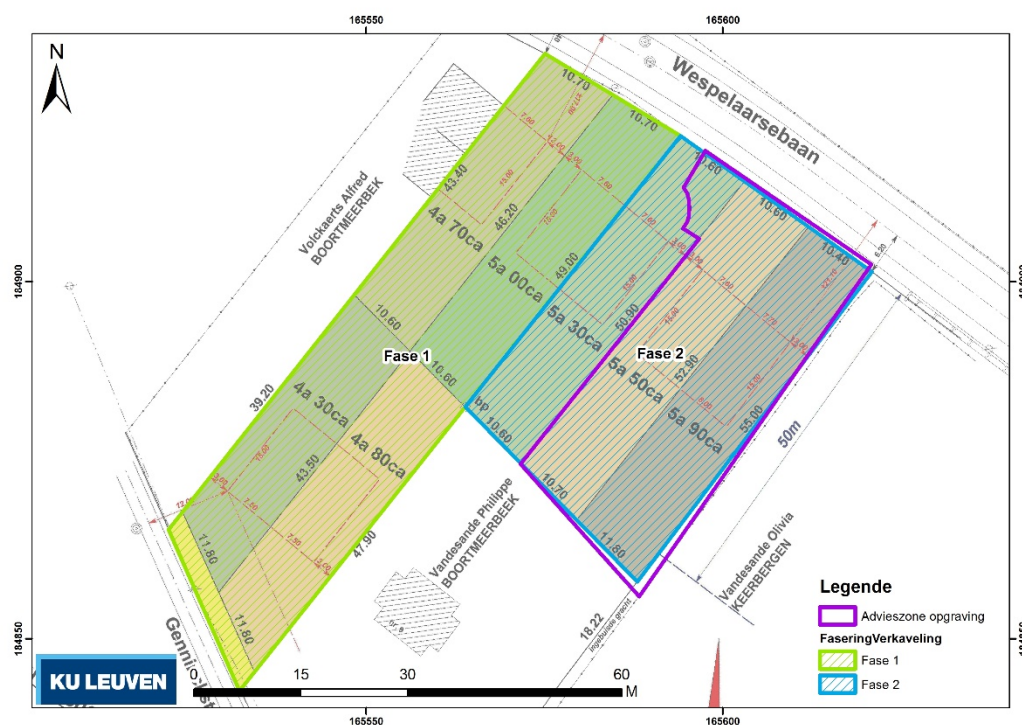
3 Fasering van de verkaveling

Op basis van de resultaten van de prospectie met ingreep in de bodem kan het plangebied onderverdeeld worden in twee delen.

In het westelijke deel van het terrein werden enkel sporen aangetroffen die verband houden met (sub)recente activiteiten. Daar werden geen betekenisvolle archeologische sporen aangetroffen en dient geen vervolgonderzoek door middel van een definitieve opgraving worden uitgevoerd.

In het oostelijke deel van het terrein werd een sporencluster aangetroffen die wel het onderwerp dient uit te maken van een vervolgonderzoek door middel van een definitieve opgraving. Een te onderzoeken zone van ca. 1300 m² kan worden afgebakend. Voor de afbakening werd rekening gehouden met de aan- of afwezigheid van archeologische sporen die met de site in verband kunnen worden gebracht, met inbegrip van een bufferzone van ca. 10 m breed. Deels overlapt deze zone met de inplanting van een nog af te breken woning en bijhorende verharding van oprijlaan en terras. Dat de aanleg van de verharding en mogelijk die van de woning niet volledig het sporenvlak heeft vernield werd niet vastgesteld maar kan worden verondersteld. Voorafgaandelijk aan de start van de opgraving dient deze woning en verharding te worden verwijderd. De delen van deze zone waarvoor tijdens de afbraakwerken of tijdens de aanleg van het archeologisch vlak een volledige vernieling tot onder het archeologisch relevante niveau wordt vastgesteld, komen voor verdere opgraving te vervallen.

Gezien deze opdeling, zal de verkaveling gefaseerd worden uitgevoerd (Figuur 5). Fase 1 van de verkaveling bestaat de vier noordwestelijke loten, ter hoogte van kadasterperceel 239h2. In dat deel van het plangebied kan de verkaveling reeds onmiddellijk worden gerealiseerd zonder de uitvoering van de definitieve opgraving af te wachten. Fase 2 van de verkaveling bestaat de drie (zuid)oostelijke loten, ter hoogte van kadasterpercelen 239a2 en 239z. In dat deel van het plangebied kan de verkaveling pas worden gerealiseerd nadat het terreinwerk van de definitieve archeologische opgraving is uitgevoerd.

Figuur 5. Fasering van de verkaveling op basis van het archeologisch vervolgtraject.

4 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Onderstaande vraagstelling en aanpak is gebaseerd op de huidige kennis omtrent de op te graven vindplaats. Onverwachte elementen die tijdens het terreinwerk worden geobserveerd kunnen aanleiding geven tot het bijstellen van de vraagstelling en aanpak.

Het doel van de archeologische opgraving is een zo volledig mogelijke documentatie van de aanwezige archeologische site, voorafgaand aan de realisatie van de verkaveling, door een definitieve opgraving van de aanwezige sporen en vondsten. De verwerking van de in het veld verzamelde gegevens dient toe te laten om het kennispotentieel met betrekking tot verder wetenschappelijk onderzoek te bepalen en de resultaten van deze assessment te rapporteren. De specifieke onderzoeksvragen voor de opgraving kunnen als volgt geformuleerd worden:

- Welke is de aard van de vindplaats? Kan de hypothese van een nederzetting worden bevestigd? Welke activiteiten vonden er in de zone van het plangebied plaats?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes? Kan de hypothese van een ijzertijd datering of Romeinse tijd worden bevestigd? Zijn er sporen of vondsten aanwezig uit andere periodes?
- Kunnen er op basis van de studie van het vonstmateriaal en de monsters uitspraken gedaan worden over de bewoners/gebruikers van de vindplaats?

- Kan de vindplaats binnen de grenzen van het plangebied worden afgebakend? Kunnen voorspellingen worden gedaan voor de aangrenzende percelen?
- Wat is de relatie tussen de nederzetting en het landschap?
- Welke is de relatie tussen de activiteiten die op de site werden uitgevoerd en de occupatie van de ruimere regio tijdens de periode van bewoning?
- Welke is het kennispotentieel van de archeologische sporen met betrekking tot het bepalen van het biotische en abiotische landschap ten tijde van de occupatie?

De opgraving kan als succesvol worden beschouwd indien alle binnen de op te graven zone aanwezige archeologische resten zijn opgegraven en een antwoord kan worden geformuleerd op de bovenstaande onderzoeksvragen.

5 De onderzoeksstrategie, methode en technieken

De opgraving wordt uitgevoerd als een vlakdekkende opgraving, in een zone van ca. 1300 m². De hele zone wordt opengelegd tot op het archeologisch leesbare niveau. Dat niveau wordt op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek geschat op een diepte van 40 tot 55 cm onder het huidige maaiveld en tussen ca. 10,85 m TAW in het zuiden en ca. 10,40 m TAW in het noorden. Het vrijleggen van het archeologisch niveau kan gebeuren in één of meerdere opgravingsputten. Daarbij wordt gestreefd naar een optimale verhouding tussen praktische uitvoerbaarheid en ruimtelijk inzicht.

In heel wat sporen werd reeds tijdens het proefsleuvenonderzoek de aanwezigheid van houtskool vastgesteld. De kans dat de sporen (verkoolde) plantaardige of dierlijke resten bevatten is dan ook reëel. Bij gevolg dient de opgraving te voorzien in een adequate bemonstering van de op te graven sporen in functie van een natuurwetenschappelijk onderzoek.

De opgraving gebeurt volgens de richtlijnen zoals opgenomen in de actuele versie van de Code van Goede Praktijk (CGP), en dit zowel voor de opgraving van de sporen en vondsten zelf, het natuurwetenschappelijk onderzoek, als de conservatie van kwetsbare materialen. Er zijn op het ogenblik van het opstellen van dit programma van maatregelen geen gegevens bekend die een afwijking van de CGP verantwoorden.

6 Personeelsvereisten

Voor het terreinwerk worden minimaal volgende actoren ingeschakeld, met de daarbij vermelde minimale ervaring:

- Erkend archeoloog (deeltijds indien deze persoon verschilt van de veldwerkleider)

- Veldwerkleider (permanent aanwezig): dient te beschikken over een minimale opgravingservaring van 200 dagen, waarvan minimaal 120 op landelijke sites op zandige bodems.
- Assistent-archeoloog (permanent aanwezig): dient te beschikken over een minimale opgravingservaring van 120 dagen, waarvan minimaal 60 op sites op zandige bodems.
- Aardkundige of assistent-aardkundige (deeltijds; kan ook dezelfde persoon zijn als de veldwerkleider of assistent-archeoloog)

Minstens één van de permanent aanwezige archeologen (veldwerkleider of assistent-archeoloog) dient een ruime ervaring te hebben betreffende grondsporen en materiaal uit de late prehistorie en Romeinse tijd. Bijkomend kan tijdens de uitvoering van het veldwerk een beroep gedaan worden op specialisten indien dat tijdens het terreinwerk nodig wordt geacht door de veldwerkleider: conservator, natuurwetenschapper, materiaaldeskundige of fysisch antropoloog.

Voor de verwerking en rapportage wordt naast de erkend archeoloog minimaal de veldwerkleider ingezet.

7 Risicofactoren

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werd in de op te graven zone minstens één kuil aangetroffen met een vulling bestaande uit ongebluste kalk. Deze kuil werd niet gecoupeerd. Op basis van de betrekkelijk scherpe begrenzing en vulling die afwijkt van die van de overige sporen in de sporencluster, werd deze kuil geïnterpreteerd als mogelijke begraafkuil van een kadaver dat nadien met ongebluste kalk is afgedekt. Het gebruik op deze locatie om dood geboren lammeren te begraven in een kuil die werd afgedekt met ongebluste kalk werd door de verkavelaar aangegeven ter bevestiging. Dat zou geen verband houden met een eventuele besmetting van het kadaver. Bij twijfel kan ervoor geopteerd worden om dergelijke kuilen niet verder te onderzoeken.

8 Tijd- en kostenraming

In totaal dient een oppervlak van ca. 1300 m² vlakdekkend te worden opgegraven. Voor het terreinwerk wordt uitgegaan van een minimale uitvoeringstermijn van 5 werkdagen voor 2 personeelsleden. Een kortere uitvoeringstermijn is mogelijk indien aanvullende veldtechnici of archeologen worden ingezet. Op basis van deze uitvoeringstermijn, met een minimale personeelsbezetting zoals omschreven bij de personeelsvereisten, werd onderstaande kostenraming gemaakt. De vermelde bedragen zijn excl. BTW.

Veldwerk	
personeel	5 000,00 €
werfinrichting	500,00 €
materiaal	400,00 €
graafmachine	2 500,00 €
Verwerking (incl. assessment) en rapportage	6 000,00 €
Natuurwetenschappelijk onderzoek	5 000,00 €
Conservatie	1 000,00 €

De post van conservatie zal enkel worden aangesproken indien dat nodig wordt geacht voor het adequaat langdurig bewaren en deponeren van de vondsten. Daarbij worden de richtlijnen uit de actuele versie van de Code van Goede Praktijk gevolgd.

De post van het natuurwetenschappelijk onderzoek zal enkel dienen te worden aangesproken indien dat nodig wordt geacht voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen. In de kostenraming is rekening gehouden met:

- Waardering van 5 (VH) bulkmonsters voor de identificatie van macroresten en de selectie van dateerbaar materiaal.
- 5 (VH) ¹⁴C-dateringen
- 5 (VH) houtskool- of macroresten analyses

9 Bewaring en deponering van het archeologisch ensemble

De zakelijkrechthouder van het archeologisch ensemble dient dit volgens de decretale verplichtingen als geheel en in goede staat te bewaren en beschikbaar te houden voor wetenschappelijk onderzoek. Als alternatief voor deze verplichting kan de zakelijkrechthouder het archeologisch ensemble deponeren in een erkend onroerenderfgoeddepot.

Voorafgaandelijk aan de start van het terreinwerk dient een overeenkomst te worden afgesloten tussen initiatiefnemer en uitvoerder over de tijdelijke en definitieve bewaring van het archeologisch ensemble. Beide aspecten dienen te gebeuren conform de decretale verplichtingen en de richtlijnen uit de actuele versie van de Code van Goede Praktijk.

EENHEID PREHISTORISCHE ARCHEOLOGIE
Celestijnenlaan 200E bus 2409
3001 HEVERLEE, België
tel. + 32 16 32 64 58
fax + 32 16 32 29 80
prehistorische.archeologie@ees.kuleuven.be
www.kuleuven.be

LID VAN **ASSOCIATIE
KU LEUVEN**